

Prágai Tamás

Még inkább

(Részlet egy készülő regényből)

Az alábbi mustra az Arnold Sobriewicz-szöveghagyaték második jelentős dokumentumának, a *Még inkább – Arnold Sobriewicz újabb útja tamburán, trapézon és Trabanton* című életkalauz részlete. Mint előző munkámban, mely Arnold Sobriewicz első inka kutatóútját (1991–92) dolgozta fel, és amely *Inka utazás, vagyis Arnold Sobriewicz gentleman úti breviáriuma* címen jelent meg az ezredfordulón, éppen aznap, amelyen a korrigált inka naptár alapján a világ végét vártuk – hiába, persze, tudjuk ma már, hiszen a világvége kétséget kizáró bizonyossággal 2012. július 2-án, délután öt óra hét perc-kor következik be.

Nincs tehát sok időnk.

A *Breviárium* bennfentes körökben keltett némi rezonanciát, de csak akkorát, amennyit a lámaitató vályúba hájtott kukoricaszem támaszthat; ennek hullámai érthető módon nem gyűrűztek a szélesebb nyilvánosságig. Pedig Arnold Sobriewicz, az ember és kutató, olyan példaképe lehet korunk szellemi válságba hanyatló emberének, mint más,

nyugodtabb koroknak az elmés Odüsszeusz, netán Attila, isten ostora, vagy Hunyadi Mátyás, az igazságos. Ám a nagy kengyelfutó nem az út porában, hanem a történetíró zsinórvetőjén születik, tartja a mondás. Erről ennyi: több mint elég! Az *Inka utazás* című kötetben alkalmazottal megegyező módon a regényíró mondatait, melyek csomóírásként fonják át meg át a valóságot, meg-megszakítja az Arnold Sobriewicz-hagyaték kiadásra szánt szövegeinek, illetve egyéb dokumentumainak közlése, valamint Sobriewicz kézzel írt jegyzeteinek betűhív közlése, amennyiben úgy ítélt meg, hogy a jegyzet támogat a rendkívül feszes szerkezetű regény epizódjainak kidomborításában – ám ezeket a jegyzeteket ne stilisztikai értékeik miatt kívánjuk becsülni. A jegyzetanyag lehetne bővebb, sokrétűbb, szertekalan-
dozóbb; ám anyagomat le kell zárnom időben, a világvége előtt. Ha túl magasra kötjük a szíjat, lógni fognak a rúdon a nap-táncosok, ahogy a mondás fogalmaz. De ennyi: elég, egy *Előszó* legyen rövid, mint a láma emlékezete.

(Fereteges agyviharolás)

„Négy nemzet képviselői ülnek az asztalnál: egy francia idegenlégiós, egy angol tengerészgyalogos, és egy orosz hússaláta.”

Tessék? Ezek nem Rejtő Jenőnél ülnek? És ott sem így?

Tehát ez plágium volna?

„Az íróknak szabad egymástól lopni, s ez a figura neveztetik plágiumnak.”

Ismét plágium! Sőt, plágium maximum, eb, aki fel nem ismeri!

Fussunk neki újra!

„Négyen ülnek az asztalnál...”

Eddig rendben. Nem ér meglepetés, a négy szereplőt ismerjük. Gyula bácsi Dalí-bajsza diszponál a társaság fölött; Sanyi bácsi, a tervezett expedíció mindenese: mi mást tenne, tervez, vagyis körmöl; Satya meghúzódik a félsötétben, a sarokban (persze, ez most metafora: Satya és félsötét, de csitt! ne szólj száj, nem fáj a szív!); Sobri pedig az elmaradhatatlan tejeskávéba temetkezik és népszerű inka mulatónótát dúdol: „Gyula bácsi, Sanyi bácsi, csak a dudát fújják szépen...”

Méltóságos kaguár, micsoda festői életkép!

A négy zöld ász, egyazon asztalnál!

A négy zöld ász, és egy kávécsésze.

A bögrén dőlt betűs felirat: *I love Inka*.

Sobri mélabús. Ez látszik. Fél órája hívta fel az egyetlen Ágikát, akit ismer, és akitől választ remélt kínzó titkaira. Kiderült, három hete halott. Autóbal eset, slitty-slatty. Fekete leplekbe burkolt női hang tájékoztatta erről Sobrit. A gyászoló anya. „Egyébként miért kereste... volna... a lányom?” „Semmi... igazán semmi...”

Kérdezte volna meg tőle, hogy ő rendezte-e a rengeteg kolbászt,

amitől csaknem leszakadt a függőfolyosó?

Khm, Satyáról csak nem sikerül megfeleledkeznünk.

Van valami különös ebben az emberben.

Ahogy a fejét tartja – rabolni készülő gekkóra emlékeztet.

Talán nem kell mondanom, a „rabolni” szót „zsákmányt szerezni” értelemben használtam.

És hogy néz azzal a vizenyős szemével!

Most éppen egy nejlonzacskóban motoz, a zacskóból műanyag tálat és közüzemi számlát vesz elő. Előkerül egy alma, ráharap, a műanyag tálat a hóna alá szorítja, egyik szeme a számlán, a másik az asztalterítón. Az asztalterítón zsírfoltterkép. Satya szűrőcsölgeti az almát, és a vízműtársaság „Fontos tudnivalók” rovatát tanulmányozza. „Télen a fagykárok megelőzése végett a használaton kívüli készülékeket víztelenítsük.”

Jules épp azt magyarázza Sanyi bácsinak, hogy lámafogaton nem indulhatnak. „Lámafogaton nem lehet eljutni a Nobel-díjhoz. Ahhoz hatékonyabb eszközök kellene. Legalábbis egy terepjáró.”

Sanyi bácsi bólint, körömnymi kockás füzetet vesz elő, a spirálból kihúzza az ujjhegynyi ceruzát, jegyzetel.

Satya Sobrihoz hajol, egy kis almalevet fröcsög a fülébe és azt mondja:

– Haladnak a dolgok, ugye hogy haladnak? Mondtam én neked, hogy a megfelelő embert a megfelelő helyre, nem mondtam?

Szemüvegtokból rugós kést vesz elő, kipattintja, szel az almából.

– Kérsz almát, Sobri? Adok neked, vegyél. Nem mindenkinek adnék, de téged megkedveltelek. Isten tudja, hogy van ez – megkedveltelek, mint tavaly télen az anyámat.

Elérzékenyül, szipog, szeletel, szüröcsöl.

– Úgyhogy ha problémád van, jössz hozzám, és megmondod. Ne adj isten, hogy legyen. De ha mégis, akkor megmondod nekem, és elintézzük. Rendben van? Én nem kérek ezért tőled semmit. Én ezt önzetlenül csinálom, csak miattad, ahogy a pénzedet is elintéztem. Majd ha kérni fogok valamit, akkor én is szólok.

– A legfontosabb a körletrend és a tábori higiéne – szögezi le ekkor Gyula bácsi.

Sanyi bácsi bólint, beírja a noteszbe: „körletrend”, „tábori higiéne”.

– Mert másnak ám meg nem önzetlenül csinálnám. Tudod, a Krisztusnak a koporsóját sem őrizték ám meg ingyen. De meg attól is függ, mekkora az a probléma, milyen jelentőségű a véleménykülönbség. Ha csak egy-kétszáz rugó kárt kell okozni, akkor a kipufogót telenyomjuk purhabbal. Az sokba nem kerül, de méregnek elég méreg, aztán egy jobb autónál már kétszáz is megvan, természetesen szereléssel. De ha testileg kell fenyíteni, akkor már alaposan meg kell gondolni, hogy nyolc napon túl gyógyuló legyen-e, példának okáért csonttörés.

– De most mindenekelőtt az a lényeg, hogy szerezzünk egy expedice terepjárót. Komoly, nagy teljesítményű autóra gondolok, amelyben négy fő kényelmesen elfér, és rakterében elhelyezhető a teljes felszerelés is. Harminchat napra való hideg étellel számoltam. A felszerelés tételjegyzékét később állítjuk össze, egyelőre annyi, hogy az ösztérfogat három és fél köbméter. A feladat tehát adott: gépjárművet kell szerezni, mégpedig olcsón, mert a pályázat utólagos megtérüléses. Világos?

Sanyi bácsi beírja a jegyzetbe: „utólagos megtérüléses”, és bólint.

– Satya! Mondd csak: te már embert is öltél?

Csőnd. Inkában ilyenkor azt mondják: a fejük fölött elröpült egy kaguár.

– Tudod, Sobri, én igazán megkedveltelek tégedet. De amiről nem szabad beszélni, arról hallgatni kell, mármint egy férfinak. Akkor, urak, mindent megbeszéltünk?

Sanyi bácsi erős, vízszintes vonallal vonja alá jegyzeteit a kockás füzetben, és hanyatt veti magát a konyhaszéken.

– Juj de örülök, hogy én ebbe' az expedizébe' most már nyakig benne vagyok!

(A Trabant az egy jó kocsi)

– Sanyi bácsi? Korábban vártam. Mit sikerül intézni? Megvan az autó? Hol? Az utcán? EZ TERE PJÁRÓ?

– Az, terepjáró.

– INKÁBB TRABANTNAK NÉZEM.

– Ez? Dehogy. Ez már nem Trabant. Ez már terepjáró.

– Elég kisherélt Trabant, de ATTÓL, HOGY AZ ELEJE LE VAN VÁGVA, ATTÓL EZ MÉG TRABANT.

– Ez? Nem. A Trabant nem ilyen. Az kétütemű. Ez meg, ugye, amit befognak eléje. Lehet számár vagy ló. Vagy láma. Esetleg kutya, ha már végképp semmi sincsen.

– Veller?

– Veller? Nem rossz ötlet. Megpróbáljuk majd, de azt hiszem, hogy kevés. Az ereje. A szándék meglenne benne, az olyan kutya. De nem bírja el a hámot. Vagy ha elbírja is, tisztára összeakadna benne. Egy ekkora kutya? Még szép. Nem való arra hám, legfeljebb a hámka. Mit csináljak? A kolbáspénzből erre futotta. Meg aztán hogy én milyen listát kaptam Gyula bácsitól, hajjaj! Hogy én ezt mind szerezzem be! De mindent meg lehet

ám oldani, csak tudni kell a módját, hogyan.

Sanyi bácsi hunyorít, és furcsa, gépies mozdulatokat végez a jobb kezével. Tényleg olyannak tűnik most, mint egy gólem. (Sobrit már ekkor többen vádolják, hogy házi gólemet tart, de hozzá még nem ért vissza a hír.)

– Na nézzük csak azt a lajstromot, Sanyi bácsi. Különös, ezt még nem is láttam. Ki állította össze ezt a jegyzéket? Nem úgy beszéltek meg, hogy együtt fogjuk eldönteni?... Hogyan? Gyula bácsi? Gyula bácsi azért egyeztet-hette volna velem, hogy... Jó ég! Alakgyanta? Mi a csoda az az alakgyanta?

– Hogyhogy mi a csoda? A legmodernebb karcsúsítószer, amit csak kapni lehet! Megvadulnak érte az inka nők! Tudod te, Arnót, milyen sikerünk lesz a nők körében?! Mint a fityfiritty!

– És akkor mi az az algagyanta?

– Viccelsz velem, Sobri? Ugyanaz, mint az előző, de algakivonattal!

– Ez is divatcikk?

– Ez csak lesz, Sobrikám! Ez csak lesz! Mi fogjuk divatba hozni. De nekünk a jövőre kell gondolni. A jövőnek élünk, nem a tegnapiak! Na meg azért egy kicsit a mának is, ugye?... Hahaha! (Kézrángás azzal a félszeg mozdulattal.)

– Na most már nézzük ezt a listát tételesen. Álláb? Mi az, hogy álláb? Ezt nem akarom elhinni. Azt se tudom, mit jelent ez a szó! Na, nézzük csak az örökbecsűben... Még jó, hogy itt van a jó öreg Thorn enciklopédiája... Jé, itt van, álláb – mérget vettem volna rá, hogy a szótár sem ismeri! – pedig de: egysejtűeknek és fagocitáknak helyváltoztatásra és a táplálék bekebelezésére való nyúlánya. Mi a csoda ez?

– Nyúlvány ám az ángyod térgye, látod, mire vezet a tudományoskodás! Megoldjuk másképp, nem kell mindjárt ebbe a vastag könyvbe búj-

ni! Az állábat III. Bemapó törzsfőnek visszük, súlyos lábműtéten esett át. Levágták neki. Állítólag nemcsak azt, hahaha! Hogy fog az ennek örülni!

– Rendben van. Akkor ez egy műláb. De nézzük tovább, van itt nekünk: álladzó, azaz 1. állszíj. 2. előke, szakállka. 3. kantárnak a ló álla alatt átkapcsolódó lánc v. szíja – biztos vagyok benne, hogy ez elmaradhatatlan; aztán van itt áramtalanító villa...

– Az meg a házi dinamóhoz kell...

– Persze.... áramot is fejlesztünk? Biztosan az állábhöz, igaz? Hogyan? Ördögöm van? Az álláb akkumulátorral üzemel? Az ész megáll... aztán van itt még aranyfa (tavasszal nyíló, aransárga virágú kerti díszcserje, *Forsythia*), erdőt is telepítünk?, bálanya – micsoda? Bál női védnöke? Viszünk egy bálanyát?

– Erről nem tudok, mert erről nincs tudomásom. Elírás lehet.

– Úgy érted, szövegromlás?

– Igenis, úgy értem.

– Van akkor bongor, ami 1. bozót (os hely) 2. gyümölcsös(kert), most azt magyarázd meg, Sanyi bácsi, mire kell nekünk a bongor?

– A vámon... kell leadnunk valakinek. Érted, ugye, Arnoldkám... ez... khm... lehet, hogy nem egészen legális... de nem engednek be a határon... bongor nélkül.

– És ezt mind beszerezted? Az állábat és a bongort?

– Igenis beszereztem, meg lett mondván, és én beszereztem, de most már tényleg arra kérnék, drága Arnoldkám, Sobri, nézd végig tételesen, ha akarod, még fel is olvasom neked, de ne szakítsd mindig félbe magadat. Mert ha mindig félbeszakítod, itt ülünk estig. Én pedig már éhes vagyok, még a reggelimet sem tudtam kulturáltan elfogyasztani, csak egy kis csécsit csócsáltam, mialatt a dobókörtére al-

kudtam. No, add csak szépen ide ezt a kis praktikus jegyzéket, majd én fölolvassom, te meg addig pihenj itt az alaggyantaládán, egy szemet se aggódj, mert én egy tételt sem fogok kihagyni. Tehát akkor kezdem.

Camera obscura,
camera lucida...

– Az meg mi?

– Ugyanaz, de azt hiszem, valamivel laposabb és... izé... levesesebb, loncsosabb, arra az egyre kérlek, hogy ne szakíts mindig félbe! Azután cvibak...

– Cvibak? Álljunk csak meg? Cvibak, ami lehet 1. kétszersült 2. baba-piskóta...

– Na látod, milyen jól jön ez majd, hideg esőben, haha!

cvikipuszi, vagyis egy csók, amelyet úgy adunk valakinek a szájára, hogy közben mindkét arcát megcsípjük;

igen, persze hogy az inka nőknek; cvikker (orrcsíptető),

cvikli...

– Vagyis 1. ruhában ék alakú betoldás 2. szorongatott helyzet 3. huszonegyezésben az a helyzet, amikor valamely nagyobb értékű lap rosszkor jön???... Tudod mit, Sanyi bácsi, inkább tényleg nem kérdezek...

– Az a legjobb, hidd el, Arnót, bízd csak rám, hogy megítéljem, jó-e, ha kérdezel, vagy nem-e jó! Határozottan nem jó. Van itt azután:

cseleszta (harmóniumszerű, kis acélrudakat megszólaltató hangszer),

csorga (a bányavíz elvezetésére ásott árok)...

– Ezt hogy visszük magunkkal?

– Tasakban. Továbbá:

csoze (hitvány fráter, naplopó), hehe, hát ez is itt van ám a listán, pedig szerintem ez Gyula bácsira vonatkozik,

dobóháló (kerek halászháló, amely kivette szétterül a víz színén, majd az alatta levő halakat buraszerűen körülfogja),

dobókörte (kötél végére erősített, fából készült, körte alakú dobható nehezék), hogy ennek mennyit kellett utánajármom!),

ejtőgép (a szabadesés tanulmányozására való berendezés, ehhez a nagybátyád ragaszkodott, az olyan játszadozós, jókedvű ember, ugye?),

eketalyiga,

elektromos olló (na, végre valami praktikus, milyen jól tölti majd ezt is a dinamó!),

elültöltő (a csó torkolatán keresztül tölthető tűzfegyver, kicsit avított, de a miénk),

fátyolka,

fátyolszövet,

faun – nem, nem valódi faun, műtárgy, érted, Sobrikám, valódi műtárgy!,

festőbot,

finomszemcse-kereső,

fogyasztónadrág,

gezemice (vagyis 1. száraz növényi hulladék 2. apróra vágott vegyes savanyúság 3. kotyvalék, zagyvalék) – ezt fogja Gyula bácsi főzni, hahaha!,

gyaluvas (más néven gyalukés), ez meg szerintem azért került be, mert rímel arra, hogy Gyula!,

habda (igen, az, az, 1. bőr lábszárvédő 2. ormótlan lábbeli), gondolom, ormótlan lábba, nem, most ne szakíts félbe, fontos tételhez érkeztem:

hópénz (egyhavi zsold v. fizetés),

hüvelykszorító (a hüvelykujj összeszorítására való kínzószerszám),

izzlap (az izzadság felszívására női ruhák hónaljji részébe varrt, félhold alakú betét), igen, persze, ez is az inka nőknek,

jak (vadon is élő hosszú szőrű, a bölényhez hasonló ázsiai szarvasmarhaféle), na, ez meg a gnú helyett lesz,

ködfénylámpa (gyenge vöröses fénnel égő, kis fogyasztású jelzőlámpa), hát, mit mondjak, ezzel nem megyünk messzire,

ködkamra (elemi részecskék nyomainak láthatóvá tételére és vizsgálatára való, különösen hidrogén és metilalkohol gőzeivel töltött edény), gondolom, a főzéshez, ehhez ragaszkodott Gyula bácsi,

költőüreg (ami vagy 1. olyan odú, amelyben madarak költenek, vagy 2. némely rákfaj nőstényeinek üreges szerve, amelyben petéiket, ill. ivadékaikat hordozzák, vagy valami egészen más),

kukoricapattogató,

marhasó (nyalósó),

maszeksár (nem állami! érted, Arnótkám, nem állami!),

nehézék (mérlegen az egyensúlyozáshoz szükséges tárgy),

nittszeg (szegecs),

pácsó, akarom mondani: *pácsó*, pékkenyér (iparilag készített, nem házi kenyér), végre valami praktikus,

pinka (vendéglőben stb. a kártyapénz összegyűjtésére való tartó), ezt mondjuk én javasoltam, mert mindig abból van a baj, az összetűzés, a neheztelés, ha a kártyapénzt helytelenül kezelik,

pint (ez meg olcsó volt, nem hagyhattuk itt), azután:

piszkafa (tűz piszkálására, élesztésére használt hegyes bot),

stoppolófa,

tárgysátor (fotózáshoz),

tasak (1. puha v. hajlékony anyagból készült zacskó- v. táskaszerű tartó), távollátó,

theraband szalag – jól mondom? – therabond?, ez meg már olyan, mint jamesbond!,

tűzköd (ige? az mit jelent, hogy ige? na mindegy),

tűzszekrény (mozdony kazánjának az a része, amelyben a tüzelőanyag ég), de ezt már igazán lehet másra is használni, nagyon jól ég benne a hüvelykzsorító is,

ürmös (vagyis örömmel fűszerezett, ezt nem is kell magyaráznom),

vágópisztoly (fémnek lánggal történő szétvágására való, hegesztőpisztolyszerű készülék), ezt azért vettem, hogy ha a tűzszekrény ajtaja beszorul, és nem tudjuk időben kivenni a felizzított hüvelykzsorítót, akkor nehogy bajban legyünk, és a hüvelykzsorító még idő előtt elolvadjon a tűzszekrényben, na? Milyen ötlet? Hogy mindenre gondolok? Ne is mondd, Arnótkám, hogy körültekintő vagyok, mert az bizony csak részben fedné a valóságot. Most már megszólalhatsz, most már azt is köszönöm, hogy nem szakítottál félbe és nem szóltál rám, hogy a felolvasás alatt ne rággam el ezt a fél zsemlét. Az életemet mentetted meg ezzel, fiam, és én tűzön-vízen keresztül követni foglak.

Erre, ahogy elnézem, szükség is lesz.

Sobri, a titkos tábori napló bejegyzése szerint, úgy néz a felszerelésjegyzékre, mintha divatmagazinból kivett szabásmintán keresné Jeruzsálemet.

Az arca, mondhatni, talányos.

Lassan, tagoltan – mint akinek már semmi se szent – három szót ejt ki az ő száján:

– Holnap... Hajnalban... Indulunk.